

VDSN

Vereniging Docenten Spaans in Nederland
SEMBRAMOS EL ESPAÑOL, AMPLIAMOS EL MUNDO
www.vdsn.nl

Foco

OTOÑO DE 2023

Spaans op de basisschool
Utama
De planta a fibra
Librética
Reis door Zuid-Amerika
Sprakwater

Inhoudsopgave

4 Vitamina cultural de planta a fibra

Ivonne Lanza de Smolders

5 Actividad didáctica sobre la amistad Elisendra Durany

7 Reseña del libros Marjanne Haitsma

8 Spaans op de basisschool: een TOP vak

Antoinette Gerichhausen

11 Het examenvak Spaans bij mbo De Rooi Pannen

Carla Sánchez Kist

12 Utama Catherine Ranvel

14 Librética Maaïke Bremmers

15 Mijn reis door Zuid-Amerika Liesbeth Nouens

18 El rincón de libro

20 Op het puntje van je stoel Frederique Bauer

21 Toda promesa es deuda

María Esther Escóbar de Bäumer

23 Colofón

Agenda

"Día de muertos: leer hoe je een altaar opzet!"

Fecha: sábado 09 de septiembre de 2023

Lugar: Instituto Cervantes, Domplein 3, 3512 JX Utrecht

Spinozalezing: Gioconda Belli, escritora, poeta

Fecha: miércoles 01 de noviembre de 2023 a horas 17:15

Lugar: Universidad de Leiden, Einsteinweg 2, 2333CC

Leiden

Reservaciones: cultutr@cervantes.es 030.2428473

Inleverdata kopij Foco
foco@vdsn.nl

maandag 20 november 2023

maandag 19 februari 2024

maandag 20 mei 2024

In memoriam

VDSN lamenta comunicarles que nuestra socia Indra Jacopucci ya no está con nosotros. Indra trabajaba en el Strabrecht College en Geldrop.

Supimos la noticia ingrata por su esposo y en aquel momento la imagen de Indra llegó a la memoria como un chispazo. Indra estuvo presente en algunas de nuestras

actividades, no con estrépito sino con una sonrisa gentil que invitaba a una conversación agradable. Posiblemente la recuerdan algunos de los socios especialmente los que compartieron con ella en sus diversas actividades o fueron colegas de ella.

VDSN ha ofrecido su condolencia a la familia. La imagen de Indra nos acompañará por mucho tiempo.

Foto op de voorpagina: Mural en Cartagena, Colombia Mieke Timmers 2019

Foto op de achterpagina: Pexels.com

VDSN tiene una cuenta en estos medios sociales. ¿Te animas a participar en la conversación?

Van de redactie

María Esther Escóbar de Bäumer

Nuevo año escolar, nuevas ideas y esta vez un FOCO con muchísimas ideas renovadoras. Estamos publicando muchas reseñas inspiradoras de libros que no necesariamente hablan de la enseñanza del idioma, sino que profundizan en problemas sociales reales convertidos en ficción por la maestría de los autores. De estos autores se podría aprender a construir una novela y quién sabe, inspirar en las clases avanzadas a crear personajes con problemas reales.

En el Foco de verano lancé una invitación a los socios para escribir sobre propias experiencias con el uso (abuso) de inteligencia artificial en la clase. Quiero convertir esta invitación en un reto para aquellos que están enfrentándose a este avance tecnológico. ¿Podemos ser amigos de la IA? ¿Podemos usarla en beneficio del aprendizaje? Compartan su posición, problemas, soluciones. ¡Es por el bien de todos!

Van de bestuurstafel

Danielle Siems

Vandaag, halverwege de allerlaatste vakantieweek, kwam de groepsapp van onze sectie Spaans weer tot leven. En dan, na een paar appjes, open ik toch ook maar mijn rooster en bekijk ik mijn nieuwe klassen. Dat stel ik altijd zo lang mogelijk uit, om het vakantiegevoel te rekken. Want eenmaal beginnen, betekent weer heel actief zijn. Mijn nieuwsgierigheid en enthousiasme wint het direct van de zomerslaap.

Net voor aanvang van de vakantie heb ik de film Utama gezien. Een schitterende film, met mooie maar bedroevende beelden van een dorre uitgestrekte hoogvlakte waarin zelfs de lama's niet meer overeind blijven. Persoonlijk raakte mij de eenvoud van het dagelijks leven, een leven wars van volle agenda's en sociale media. Het bijzondere contact tussen een grootmoeder en haar kleinzoon, die vaak genoeg hadden aan een blik, was mooi. Twee totaal verschillende levens, maar toch sterk verbonden. In deze Foco een verslag van de film.

Dat je niet vroeg genoeg met het leren van een nieuwe taal kunt beginnen, wordt vaak aangehaald in artikelen over taalverwerving. Mooi dat de leergang Juan y Rosa een steeds groter bereik krijgt in Nederland. In deze Foco een artikel daarover.

In dit nummer ook inspiratie voor nieuwe boeken (literatuur) en leesvaardigheid. Dat lezen belangrijk is voor het verrijken van de geest, leeft (nog) niet bij leerlingen,

maar hopelijk wel bij ons, docenten. Lezen ondersteunt het leerproces van de vreemde taal, maar draagt ook bij aan kennis over culturen en landen. Het nieuwe platform Librética biedt docenten een tool om leerlingen te laten lezen op hun eigen niveau. De aandacht in de teksten voor morele waarden is een extra pluspunt.

De reis van Liesbeth door Zuid-Amerika inspireert mij omdat het me een geweldige ervaring lijkt waar ik later ooit nog eens de tijd voor hoop te kunnen maken. Mooi dat Liesbeth haar leerlingen meeneemt op haar reis en ze vertelt over de landen en culturen en bijzondere hoogtenpunten.

Fijn dat er ook weer aandacht is voor Spaans op het mbo in deze Foco. Geef je zelf les op het mbo? Vertel ons je ervaringen. Ik weet zeker dat ieder van ons regelmatig lesmateriaal ontwikkelt om de lessen actueel en interessant te maken. Deel het met ons, net zoals Elisenda in deze Foco haar activiteit rondom een lied met ons deelt.

Vanaf 1 september begint ons vergaderseizoen weer. We zullen onze wensen en plannen voor het nieuwe (school) jaar bespreken. Daarnaast beseffen we heel goed dat de website een update kan gebruiken en ook de ledenadministratie mag wel geautomatiseerd worden. We gaan onderzoeken welke partijen ons daarbij kunnen helpen. Mocht je een tip hebben, alle hulp is welkom.

Het bestuur

Vitamina cultural de planta a fibra

Ivonne Lanza de Smolders

La Elegancia Resistente del Caraguatá en las Pasarelas de Europa

En las vastas extensiones del Chaco Americano, donde el sol abrasador y la aridez desafían la vida, surge un ejemplo excepcional de adaptación y belleza natural. En medio de este ecosistema implacable, la planta *Achmea distichantha* cariñosamente conocida como Caraguatá, se alza con una elegancia espinosa, el corazón rojo a punto de estallar, sus hojas resistentes y su apariencia única. No solo adorna el paisaje, sino que también cuenta la historia de una especie que ha encontrado su hogar en las condiciones más desafiantes.

Foto: César Augusto Pizarro

La palabra Caraguatá es proveniente de la lengua guaraní, pero en Argentina y Bolivia se conoce a esta planta con el nombre de Chaguar que es también de origen guaraní. Esto se debe a las variaciones de la lengua, como sucede en casi todas las lenguas que de acuerdo a la posición geográfica y a la influencia de las lenguas nativas los mismos objetos, plantas, frutos y animales pueden recibir otra denominación. Un ejemplo en el español podría ser la palabra 'aguacate' que en algunas variedades del español se conoce como 'palta' aunque estemos hablando del mismo fruto. La palabra 'aguacate' proviene del Náhuatl y la palabra 'palta' proviene del quechua: dos denominaciones en diferentes idiomas. Caraguatá y Chaguar, por el contrario son dos palabras provenientes de la misma lengua, el guaraní, y lo que define el uso de la una o la otra es simplemente la variedad del idioma que se habla en una determinada región.

A medida que vamos conociendo esta planta elegante y espinosa y su entorno, vamos descubriendo cómo las fibras duraderas de una planta que, contra viento y marea, florece en medio de la adversidad, han sido aprovechadas por las comunidades locales durante generaciones hasta llegar a formar parte de una materia prima para elaborar prendas de vestir de moda.

En el siguiente mapa se muestra esta región tan particular donde la Caraguatá es nativa y abundante y donde se han desarrollado tradiciones artesanales que involucran el uso de estas fibras en cestas, alfombras, bolsos, artículos decorativos y ropa.

The Gran Chaco region encompasses three countries

Foto: Luis María de la Cruz

WORLD RESOURCES INSTITUTE

El Gran Chaco Americano, es un vasto territorio que abarca los países de Argentina, Bolivia, Brasil y Paraguay. En esta región conviven alrededor de 25 etnias, pero las comunidades nativas que trabajan la fibra de Caraguatá son los Weenhayek, presentes en Argentina, Bolivia y Paraguay, el pueblo Wichi, que tiene presencia en Argentina y Paraguay, los Guaraníes en Argentina, Paraguay Bolivia y Brasil y los Qom o Tobas en Argentina.

Son ellos los que se encargan de transformar las hojas espinosas en fibras resistentes y flexibles y a través de sus manos hábiles convertirlas en verdaderas obras de arte y piezas artesanales únicas, porque no hay piezas idénticas. La habilidad de estas comunidades para transformar las fibras de Caraguatá en objetos de significado cultural y utilidad práctica subraya la profunda interconexión entre el ser humano y la naturaleza.

Como pueden observar en la foto los colores son diferentes tonalidades del color marrón y esto se debe a que usan resinas naturales que se encuentran en diversas plantas y árboles. También utilizan semillas para añadir decoraciones a los tejidos. No contienen nada químico en absoluto. Todo es fibra natural.

En junio de 2022, la organización internacional Italo-Latinoamericana (IILA) en convenio con el Museo Verde de Paraguay organizó en los jardines de su sede un desfile de moda llamado 'Moda Gran Chaco'. En este evento participaron cinco diseñadores italianos y sudamericanos.

El objetivo de este desfile era ir más allá de un simple desfile de moda: presentar al mundo el trabajo de artesanos indígenas de una región desconocida por muchos y el valor cultural e histórico que esto representa. Además fue una manera de abrir las puertas a la comercialización internacional de ropa y objetos fabricados de la fibra del Caraguatá.

¿Despertamos la curiosidad de los lectores?

Pues pueden ampliar su visión en <https://www.pagina12.com.ar/428874-el-chaguar-desde-el-gran-chaco-a-las-pasarelas-de-roma>

Actividad didáctica sobre la amistad

Elisenda Durany

Esta actividad está pensada para estudiantes de nivel A2/B1 que ya hayan visto el contraste entre pretérito indefinido y pretérito imperfecto. El tema sobre los amigos y el paso del tiempo es un tema personal, con un componente emocional y motivador. Además se trata de una actividad en la pueden practicar las cuatro destrezas.

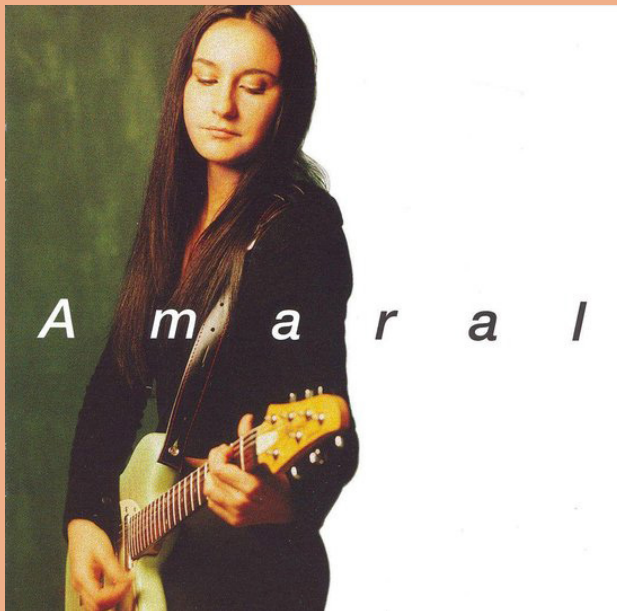
También podríais aprovechar, si las características del grupo lo permiten, para presentar a esta banda y a su

cantante, Eva Amaral, compartiendo la última noticia sobre el grupo en el festival Sonorama Ribera:

<https://elpais.com/cultura/2023-08-13/eva-amaral-canta-a-pecho-descubierto-por-la-libertad-de-las-mujeres-en-el-festival-sonorama.html>

Canción: 'Marta, Sebas, Guille y los demás' (Amaral) - Nivel A2

1. ¿Cómo se llaman tus amigos? ¿Cómo son? ¿Qué hacen? ¿Qué os gusta hacer juntos? ¿Hace mucho tiempo que sois amigos? ¿Dónde y cuándo os conocisteis?

2. Mira las fotos de la cantante de la canción. ¿Cómo crees que son sus amigos? ¿Cuántos años tienen? ¿Qué hacen? ¿Dónde viven? ¿Qué les gusta? ¿Qué problemas tienen? Etc. En grupos de tres hacéd hipótesis.

3. Vamos a escuchar una canción de Amaral que se llama: "Marta, Sebas, Guille y los demás" y que trata de la amistad y el paso del tiempo. Estas son algunas palabras que aparecen en la canción. En parejas, usad las palabras para crear una historia en pasado (usad pretérito indefinido y pretérito imperfecto).

Marta	Sebas	Guille	Claudia	su hermana
		echar del trabajo	marcharse a	
		estar sin contrato de trabajo	tener un hijo	
		irse a vivir a Barcelona	celebrar Argentina	enamorarse
		acabarse el dinero	el jefe	

4. En parejas. Leed el texto de la canción y completadlo con los verbos adecuados en la forma correcta del indefinido.

DAR	ECHAR	IR (x 2)	ACABARSE	TENER
MARCHARSE		CONTAR		LLAMAR

Marta me _____ a las seis hora española sólo para hablar, sólo se sentía sola porque Sebas _____ de nuevo a Buenos Aires el dinero _____, ya no hay sitio para nadie ¿Dónde empieza y dónde acabará el destino que nos une y que nos separará? Yo estoy sola en el hotel, estoy viendo amanecer Santiago de Chile se despierta entre montañas. Aquí retoca la guitarra en la 304 un gato rebelde que anda medio enamorado de la señorita rock ' n' roll aunque no lo ha confesado, eso lo sé yo. Son mis amigos, en la calle pasábamos las horas Son mis

amigos por encima de todas las cosas

Carlos me _____ que a su hermana Isabel la

_____ del trabajo sin saber porqué

No le _____ ni las gracias porque estaba sin contrato.

Aquella

misma tarde _____ a celebrarlo

Ya no tendrás que soportar al imbécil de tu jefe Ni un minuto más

Son mis amigos, en la calle pasábamos las horas Son

mis amigos por encima de todas las cosas Son mis amigos

Alicia _____ a vivir a Barcelona y hoy ha venido a mi memoria

Claudia _____ un hijo

Y de Guille y los demás ya no sé nada

Son mis amigos, en la calle pasábamos las horas Son mis

amigos por encima de todas las cosas Son mis amigos, en la

calle pasábamos las horas Son mis amigos por encima de todas las cosas Son mis amigos

5. Ahora escucha la canción, corrige los errores y contrasta la historia con la que vosotros habéis creado.

6. Habla con tu compañero/a sobre tus amigos del ejercicio 1. ¿Qué hacen ahora, han cambiado mucho sus vidas desde que los conociste?

7. Y para terminar... ¿Con qué frases estás de acuerdo?

8. ¿Tienes tú otra definición de la amistad?

¿Qué es un amigo para ti?

Esta actividad es una actividad adaptada de otrapropuesta que puedes encontrar en: www.marcoele.com

¿QUÉ ES LA AMISTAD PARA TI?

La amistad es el amor más puro.

Un amigo es el que saca lo mejor de mí.

La verdadera amistad resiste el tiempo, la distancia y el silencio.

Los amigos son la familia que eliges

La verdadera amistad llega cuando el silencio entre dos personas es cómodo.

Un amigo es aquel que te da la libertad de ser tú mismo

©SPAANS SPREKEN BIJ ELTSENDA

Reseña del libros

Marjanne Haitisma

Los días perfectos, 2021

Jacobo Bergareche, (Londres, 1976)

Tema, caracterización, sinopsis Una novela psicológica sobre el amor y la felicidad. Luis, un periodista cansado de su trabajo y su matrimonio, planea asistir a un congreso en Austin, Texas. El viaje es una excusa para encontrarse brevemente con Camila, quien se ha convertido en el único aliciente de su vida. Pero cuando está a punto de partir, recibe un mensaje de Camila: «Dejémoslo aquí, quedémonos el recuerdo». Desconsolado y sin saber qué hacer en Austin, se refugia en un archivo de la universidad, donde encuentra casualmente unas cartas de William Faulkner a su amante Meta Carpenter. La lectura de esta larga correspondencia lo ayuda no solo a reconstruir el recuerdo de su aventura amorosa y a reflexionar sobre su matrimonio monótono, sino también a preguntarse cómo hay que vivir para lograr que cada día valga la pena. La estructura de la novela es presentada como una larga carta a Camila, su amante, y otra a su mujer Paula. No hay orden estrictamente cronológico en la novela. En ambas cartas se entrelazan los hallazgos en Faulkner con descripciones y reflexiones sobre la propia vida del narrador.

¿Por qué leerla? Porque la novela es tan divertida como seria. Profundiza el tema de la felicidad, el mal de amor y las diferentes maneras de relacionarse con el tiempo. Nos muestra los puntos de vista de filósofos y escritores clásicos y modernos, aplicándolos a sus propias experiencias. La novela respira la posibilidad de encontrar la felicidad.

¿Algo que facilita o dificulta la lectura? La novela es fácil de leer. Tiene un estilo atractivo, con ironía, humor y 'suspense'. El vocabulario es cotidiano.

Experiencia lectora: 'Una novela amena, divertida, insolente y muy bien escrita... Una enorme fuerza narrativa [.....].'

Jacobo Bergareche [.....] *explora de forma universal la fiebre del enamoramiento y la inevitable rutina de las relaciones de largo recorrido [.....].* (Mario Vargas Llosa)

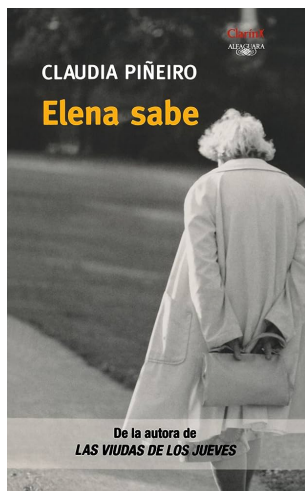
Es divertida, con humor y con dibujos graciosos, pero también te hace reflexionar sobre los temas amor y felicidad. Y fácil de leer, parece que el escritor te habla a ti. Me gustaría hablar de esta novela en nuestro día de literatura. (Irma*). *¡Novela humorística y también filosófica!* (Juan*) * participantes de HaLe.

Datos prácticos: 177 págs. Dentro de la carta a Camila hay 11 capítulos breves (cronológicos); por lo demás no hay división en capítulos. Traducción: Perfecte dagen.

Elena sabe (2007)

Claudia Piñeiro (Buenos Aires, 1960)

Tema, caracterización, sinopsis El impacto de la enfermedad de Parkinson en la vida de la persona que lo sufre, y en las personas de su entorno. Novela psicológica y de suspense. Después de la muerte repentina de su hija Rita, la madre, Elena, sabe que no se ha suicidado y esto es algo de que todos parecen convencidos. A pesar de su enfermedad, Elena emprende viaje hasta la única persona que piensa que puede ayudarle a encontrar la verdad. >

¡ HALE !

Días de **hablar** y **leer**,
literatura y más...

sábado 28 de octubre 2023
en Fort Vreeswijk (Nieuwegein)

contacto

www.contactospaans.nl

Marjanne Haitisma 06-11223325

En colaboración con:

Roberto Serrano

www.pirelingua.com

La trama de la obra transcurre durante un solo día. Este viaje lo vemos desde la perspectiva de la misma Elena, comenzando con el momento en que ella trata de levantarse aquella mañana y cómo logra al final hacer el viaje. Haciendo uso de retrospectivas se ve la relación de Elena con Rita, su hija que la cuida; con el médico que la trata y algún acontecimiento relevante del pasado.

Los hechos se desarrollan en Buenos Aires, en tiempos más o menos actuales.

¿Por qué leerla? Para conocer a un personaje valiente que lidia con una enfermedad que le impide moverse libremente. La forma detallada en que se escribe la reacción del cuerpo y de la mente a la enfermedad de Parkinson es reveladora. Muestra a una mujer enferma que no se siente víctima y que trata esclarecer la muerte de la hija.

¿Algo que facilita o dificulta la lectura? La novela atrapa, pero no es muy fácil de leer. Por la forma de escribir: hay muchos

fragmentos en que lo que piensa la protagonista se mezcla con lo que dice ella o lo que dicen sus interlocutores. Además la lectura puede tener un impacto emocional fuerte - no es una novela para alegrarse pero es una pequeña obra maestra.

Experiencia lectora: *Dicen que leer te hace más tolerante, porque se llega a empatizar con otros muy distintos, aunque sea en la ficción, y éste es uno de esos claros ejemplos. Qué duro es ser como Elena. [...] Es mi segunda novela de Claudia Piñeiro y ya soy fan.* (babelio.com). *Je voelt de pijn en de woede van Elena, die tegelijkertijd over een enorme innerlijke kracht beschikt.* (lachispa.nl)

Datos prácticos: 173 págs. La novela se divide en 3 partes (mañana, medio día y tarde) en 18 capítulos. Piñeiro fue finalista del premio Booker Prize por esta novela en 2022. Traducción al holandés: *Elena weet* (titel eerdere uitgave: *Het kwaad van Elena*).

Spaans op de basisschool: een TOP vak! (1)

Antoinette Gerichhausen

Als ik een artikel ga schrijven, ga ik het liefst op onderzoek uit. Op onderzoek naar hoe het ervoor staat met Spaans of een andere vreemde taal op de basisschool. Welke vernieuwingen kan ik vinden in de huidige schoolcultuur over het proces om op jonge leeftijd een vreemde taal te leren. Ook nu dwaalden mijn gedachten af en ging ik op onderzoek uit naar het voorkomen van zoveel verschillende talen in Nederland en de voordelen van meertaligheid, maar ook over de angst die er heerst op scholen over de verwarring die kan ontstaan bij het leren van een vreemde taal als de dominante taal nog niet goed beheerst wordt. Daar ben ik het niet mee eens, maar daarover vertel ik u graag de volgende keer. Nu ga ik eerst schrijven over wat er al is op de basisschool.

Rond de eeuwwisseling, lijkt bijna een eeuw geleden, viel mij op dat er weinig extra uitdaging te vinden was. Als je als leerling al snel kunt lezen en schrijven, is groep 3 en 4 niet zo heel spannend meer. En als je dan denkt van groep 5 tot en met 8 meer uitdaging te vinden in moeilijkere sommen, in vakken op het gebied van wereldoriëntatie en moeilijker leeswerk, kom je bedrogen uit; je hebt het zo onder de knie. Daar wilde ik verandering in brengen met het leren van een extra taal, Spaans, een wereldtaal en een taal uit een andere taalfamilie met een andere zinsstructuur (syntaxis) dan het Nederlands. Dit past goed op het moment dat de Nederlandse taal wordt opgepakt en de leerlingen nog zo taalgevoelig zijn. Het is gemakkelijker om jong meer talen te leren. Bovendien

als je al een aantal verschillende talen kent wordt het steeds gemakkelijker nieuwe talen erbij te leren. Je hebt dan al meerdere woordstructuren (morfologieën) en zinsstructuren uit verschillende taalfamilies tot je beschikking waarmee je de volgende te leren taalstructuur kunt vergelijken, aanvullen of aanpassen.

Vanaf het prille begin zijn kinderen bezig met hun moedertaal. Ieder kind leert zijn moedertaal niet alleen door het kopiëren van woorden maar ook met het stapsgewijs opbouwen van een systeem van regels waarmee ze zinnen kunnen vormen. Ze zijn buitengewoon bedreven in het ontdekken van de juiste regels. Taalkundigen noemen dit vermogen het 'aangeboren taalvermogen'. Het is 'aangeboren' omdat het inherent is aan alle mensen ter wereld. Het is een 'taalvermogen' omdat het specifiek geschikt is voor het leren van een taal. Net zoals we over een gezichtsvermogen en denkvermogen beschikken, hebben we ook een taalvermogen. Jonge kinderen maken in hun hoofd van iedere taal eerst een eigen structuurtje. Bijvoorbeeld de verleden tijd in het Nederlands wordt gevormd met "de" achter de stam van het werkwoord te plaatsen. Niet veel later krijgt deze eigen structuur een aanpassing omdat er soms ook "te" achter de stam wordt geplaatst. Een volgende stap is de aanpassing van de verleden tijd van onregelmatige werkwoorden.

In het Spaans wordt de verleden tijd gevormd door achter de stam van het werkwoord "ía" of "aba" te plaatsen, en andere

kleine aanvullingen. En ook daar zijn aanpassingen nodig voor de onregelmatige werkwoorden.

Dikwijls, daar komen we dan achter, zijn de onregelmatige werkwoorden in veel talen dezelfde en ook de meest voorkomende tijdens het gesprek. Die kennis helpt je om de zelf gebouwde taalstructuur in de nieuwe taal sneller op te bouwen. Deze zelfgebouwde grammatica wordt met de leeftijd abstracter hebben de onderzoekers Gideon Borensztajn, Jelle Zuidema en Rens Bod ontdekt en beschreven in de paper: Children's grammars grow more abstract with age (2008). De voornaamste consequentie van deze bevinding is dat de theorie van continuïteit van Noam Chomsky hierdoor wordt ontkracht. Alle aanwijzingen uit het onderzoek wijzen erop dat abstracte grammaticaregels niet aangeboren zijn, maar dat kinderen geleidelijk aan steeds abstractere grammatica's gebruiken die ze leren op basis van eenvoudige generalisaties gebaseerd op concrete taalwaarnemingen. Dat zie je in het volgende voorbeeld. De inhoud vinden de meeste ouders gelukkig belangrijker dan de vorm. En mochten er ouders zijn die hun kind willen verbeteren, heeft dat vaak geen effect. Kinderen leren niet door ze taalkundig te verbeteren.

Eva: "Mag ik de bord?" Moeder: "Het bord." Eva: "Mag ik de bord?" Moeder: "Nee, je zegt het bord." Eva: "Mag ik de bord?" Moeder: "Het bord." Eva: "Het bord. Mag ik nou de bord?"

(Uit: Een leergang Taalwetenschap voor bovenbouw VWO, samengesteld en bewerkt door Helen de Hoop, Nijmegen 2005. Taalwetenschap – Radboud Universiteit Nijmegen)

De doelgroep

Het is dus juist passend om op jonge leeftijd de leerlingen een extra taal aan te bieden. Ze bouwen zelf aan de grammaticaregels ervan. En wat is er nou mooier als je je verveelt in de klas om een nieuwe wereld te mogen openen door het leren van een nieuwe taal. Iets waar je gewoon goed in bent op dat moment door je aangeboren taalvermogen! Daarom hebben we voor deze jonge leerlingen in 2004 een leermethode gemaakt voor het leren van Spaans. De leermethode heet Juan y Rosa. Voor alle leerlingen die zich vervelen in de klas, tijdens alle lessen of alleen tijdens de taallessen. De doelgroep is niet alleen de hoogbegaafde leerling want een leerling met een goed taalgevoel hoeft niet meteen hoogbegaafd te zijn en bovendien waarom zou een leerling die heel graag Spaans wilt leren het ook niet mogen proberen.

Het belangrijkste doel van de leermethode blijft overeind: leerlingen uitdagen iets moeilijks te leren, maar niet onmogelijk omdat ze er juist op deze jonge leeftijd goed in zijn. Dat betekent dat de leermethode het mogelijk maakt voor de leerlingen om te ontdekken hoe ze een vreemde taal leren; op welk niveau en op welke snelheid mogen ze zelf bepalen.

Differentiatie

De doelgroep is dus best divers, dan is het goed als de leermethode mogelijkheden biedt om te differentiëren. Als een leerling sneller door de hoofdstukken heen wilt gaan, moeten daarvoor mogelijkheden zijn. Als een leerling aan een onder

werp extra aandacht wilt schenken, moet dat ook kunnen. En tot slot als een leerling meer oefening nodig heeft om het onderwerp van het hoofdstuk onder de knie te krijgen, moeten daar ook extra oefeningen voor zijn. Bovendien moet het vanaf het begin duidelijk zijn welk onderwerp er behandeld wordt in het hoofdstuk zodat leerlingen zich er al in hun hoofd op voor kunnen bereiden; de al aanwezige kennis wakker kunnen maken.

De inrichting van de begeleiding

In 2004 gingen we uit van een minimale begeleiding op het Spaans voor de leerling aangezien weinig leerkrachten Spaans kunnen. Leerlingen moeten zelfstandig verder kunnen werken in de leermethode, ook al omdat het een extra schoolvak is. De leerlingen die tijd over hebben (de doelgroep), hebben dan de mogelijkheid om zelf verder te werken. Wel zijn er leerkrachten die tegelijk met de leerlingen het Spaans willen leren. En uiteraard zijn er scholen die in samenwerkingsverband de mogelijkheden vinden om een Spaanstalige begeleider of leerkracht aan te trekken. De leermethode moest kunnen voorzien in alle opties. In de praktijk begonnen de meeste scholen met een begeleidende ouder of leerkracht die ook interesse had om Spaans te leren of al enige kennis had van de Spaanse taal. Inmiddels zijn er steeds meer scholen die een ervaren leerkracht hebben gevonden die Spaans spreekt aangezien er ook geld van het ministerie komt om in te zetten voor de hoogbegaafde leerling.

Sommige leerkrachten geven graag klassikaal les of het schoolbeleid is erop ingericht. Andere leerkrachten delen de groep in (dat heeft ook mijn voorkeur). Ze maken kleine groepjes van 2 tot 4 leerlingen die samen optrekken in de leer- en werkboeken. Samen luisteren ze naar de audioclips waar ze de Spaanse uitspraak van de letters en woorden goed kunnen horen en samen werken ze aan het leren van de rijtjes woorden en zinsdelen. Als een groepje leerlingen eenmaal op weg is gezet kunnen ze een heel uur werken aan de spel-oefeningen en opdrachten in het werkboek. De leerkracht/begeleider vraagt af en toe een groepje aan de instructietafel om bij te praten over de leerroute die ze volgen. Eventueel kan de leerkracht zien of het groepje nog goed functioneert, goed op elkaar is afgestemd of dat er nieuwe groepjes gemaakt moeten worden. Daarvoor is het Spaans kunnen spreken voor de leerkracht geen 'must' maar is het wel belangrijk dat er vragen gesteld worden over de leerstrategieën van de leerlingen. Eens in de maand een Spaanssprekende uitnodigen is dan aan te bevelen om wat sketches te oefenen van de dialogen uit het leerboek. Dit moment kan aangepakt worden om de uitspraak te verfijnen en de grammaticale structuur van de gesproken zinnen opnieuw te laten horen.

De didactiek

De didactiek van de leermethode moest zo ingericht worden dat differentiëren van de groep leerlingen mogelijk was en dat het duidelijk was voor de leerkracht/begeleider op welke manier ze de leerlingen kunnen begeleiden.

Het TASC model van Belle Wallace van Nace (National association for Able Children in Education) is een prachtig model >

waarop de leermethode ingericht is. TASC staat voor Thinking Actively in a Social Context, met het hoofddoel 'de tasc', als middelpunt opgesteld. Inmiddels is dit model bekend op veel basisscholen.

Dit model is de basis geworden van de leermethode, de didactiek waarmee de leerlingen het Spaans leren. Mijn overtuiging is dat de leermethode de leerkracht moet ondersteunen en versterken. Het TASC-model geeft handvatten voor het motiveren van leerlingen en het goed opbouwen van lessen. De leerkracht en de leerlingen zien de leerdoelen van elk hoofdstuk (de 'tasc') op de eerste bladzijde van zowel het leerboek als het werkboek. Bij de leerling wordt de aanwezige kennis omtrent de leerdoelen van het hoofdstuk, wakker gemaakt op die eerste bladzijde. Vervolgens krijgt de leerling heel veel manieren, oefeningen, aangereikt om de leerdoelen te halen en om de toets die in het midden van ieder hoofdstuk staat 'voldoende of goed' te maken. Bij die oefeningen kun je denken aan activiteiten zoals: eenvoudige invuloefeningen, liedjes om te leren en mee te zingen, kruiswoordpuzzels, teksten om te lezen en vragen te beantwoorden, ingewikkelde puzzels, maken van rijmpjes, zelf maken van liedjes, brieven schrijven, zinnen vertalen, etc. Alle activiteiten zijn bedoeld om de nieuwe woorden en zinsdelen te oefenen, om ze toe te passen en om ermee te werken zodat ze goed bekijken.

De grammaticaregels worden tot een minimum beperkt. De oefeningen zijn de belangrijkste activiteit voor de leerlingen om de taal te leren en zelf te bouwen aan de Spaanse taalstructuur. De leerlingen mogen in de loop van de leermethode (bijv. vanaf hoofdstuk 3) zelf bepalen welke oefeningen ze willen doen om de leerdoelen te behalen en de toets te maken. Als ze de toets goed afsluiten mogen ze opnieuw een keuze maken: verder gaan met volgend hoofdstuk, uitdagende 'más-tareas' gaan maken of nog beter de woorden oefenen voor een hoger

cijfer. Als de toets niet goed wordt gemaakt zijn meer oefeningen nodig voor het behalen op basisniveau van de leerdoelen: de 'extra-tareas'. Voor alle varianten zijn mogelijkheden in de leermethode ingebouwd. Het is aan de leerkracht om de leerlingen te begeleiden met tips, ideeën, prikkels om ze aan te sporen, het houden van een presentatie of toneelstukje in de klas, etc. Aan het begin van ieder hoofdstuk staat in het werkboek een overzicht dat de leerlingen bijhouden, waarin staat wat ze hebben gedaan om de leerdoelen te halen. Dat is het overlegblad voor de leerkracht en de leerling.

De leermethode Juan y Rosa, Spaans voor de basisschool

Inmiddels zijn er drie delen geschreven (deel 0, 1 en 2) voor de leerlingen vanaf groep 3 tot en met 8, een doorlopende leerlijn om Spaans erbij te leren naast het leren van Nederlands en Engels. De zesde versie van de leermethode is in de maak en qua uiterlijk past de leermethode zich aan de huidige tijd aan, qua inhoud blijft de leermethode hetzelfde en dus betrouwbaar voor de gebruikers. Op de basisscholen in Nederland en Vlaams België is de methode zeer in trek. Steeds meer International Primary Schools tonen interesse en als leerlingen voor lopen met Engels kunnen ze ook Spaans leren met de vertaalde versie. Het duizelt u misschien nu maar deel 0 en deel 1 zijn vertaald in het Engels zodat ook Engelssprekende kinderen op de basisschool de kans krijgen om te spelen met een andere taal, met Spaans.

Met deze leermethode kan in principe iedere leerling Spaans leren op zijn eigen snelheid en niveau. Dat was en is nog steeds mijn hoofddoel: leerlingen de kans geven om met taal te spelen, hoe meer talen ze leren kennen, hoe meer woorden ze kunnen bedenken en zelf kunnen vormen door gebruik te maken van de woorden die in de andere talen voorkomen. Ook de taalstructuren kunnen ze steeds verder uitbreiden en abstracter maken.

Spelen met taal, een geweldige ervaring die ik iedereen gun om op jonge leeftijd mee te beginnen!

Antoinette Gerichhausen, auteur

Lin: <https://www.linkedin.com/in/antoinettegerichhausen/>

Vanaf 2004 tot 2008 zijn de twee delen (deel 1 en 2) van de leermethode Juan y Rosa, Spaans leren op de basisschool, ontwikkeld en samen met IVIO Wereldschool uitgegeven. Vanaf 2008 tot 2013 heb ik de studie Romaanse Talen aan de Radboud Universiteit in Nijmegen afgerond met een bachelor diploma. Daarna is het derde deel (deel 0) van Juan y Rosa ontwikkeld en zijn twee delen geschikt gemaakt om te vertalen voor de Engelstalige leerling. De leermethode zet jonge kinderen van groep 3 tot en met 8 aan tot leren, tot het verkrijgen van inzicht in het leerproces en tot zelfstandig keuzes maken binnen dat leerproces.

NB Bij het in elkaar zetten van dit nummer werd ik erg nieuwsgierig. Het lesmateriaal en de handleiding heb ik besteld en inmiddels ontvangen. Kan niet wachten tot mijn

kleindochter terug van vakantie is en we samen op avontuur met Don Toro en Ana gaan. In het volgende nummer zal ik over onze eerste ervaringen vertellen.

Mieke Timmers

Het examenvak Spaans bij mbo De Rooi Pannen

Carla Sánchez Kist

Eind mei en begin juni was ik betrokken bij de mondelinge examens Spaans als mede beoordelaar. Het was een genoegen om te zien dat meer dan honderd studenten examen deden. Zij komen van de opleidingen Leisure & Hospitality en Travel & Hospitality, op niveau 3 (= vakopleiding) en 4 (=middenkader leidinggevende).

Het examenniveau dat geëxamineerd werd was Spaans A2. De studenten deden in totaal 3 opdrachten: 2 keer een gesprek bij het onderdeel gesprekken voeren, en 1 keer spreken: een presentatie op basis van een flyer die ze zelf moesten maken. De flyer werd gebruikt, en ze mochten 10 steekwoorden hebben als houvast. Op basis van de flyer en de presentatie waren er 10 verplichte onderdelen die ze moesten benoemen tijdens de presentatie.

Mijn rol bij de examens was die van Spaanse bezoeker aan een bungalowpark, waarbij ik vragen stelde en de student de rol van receptionist had en de gast moest inchecken en de vragen moest beantwoorden. Er waren twee gesprekken in het Spaans, en één presentatie van de student van een activiteit of excursie (afhankelijk van de opleiding). De docente Spaans hoorde toe en maakte aantekeningen over de gesprekken. Iedere student had twintig minuten de tijd om de gesprekken te voeren. Over het algemeen waren ze na ongeveer een kwartier klaar, en hadden we nog vijf minuten de tijd om de beoordelingsprotocollen in te vullen en tot een eindbeoordeling te komen. Er werd gewerkt met de protocollen van Examenwerk wat geen efficiënte manier van beoordelen bleek en cijfers niet altijd realistisch uit kwamen (bijv. 16 punten kan een voldoende zijn, maar ook een (dikke) onvoldoende).

Hoewel ik geen mbo docent ben, was dit een mooie ervaring, omdat ik als externe beoordelaar mee kon kijken in de keuken van een fantastische school in het mbo onderwijs. Bovendien denk ik dat ik een goede bijdrage kon leveren aan de beoordeling, vanwege mijn kennis van het Spaans en ervaring in het onderwijs in zijn algemeen.

Na afloop van de examens had ik een interview met Floor Kepers, docente Spaans en opleidingscoördinator van de recreatie- en toerisme opleidingen van De Rooi Pannen in Breda.

De opleidingen in toerisme en recreatie van De Rooi Pannen staan heel goed aangeschreven in de landelijke ranking van mbo opleidingen. Wat zijn de sterke punten van de opleidingen?

De klassen zijn kleinschalig en het onderwijs is praktijkgericht in de toeristische en recreatieve sector. De school heeft een

eigen Hospitality Experience Center waarbij gewerkt wordt met echte opdrachten en projecten van bedrijven en met echte gasten en alle opleidingen hebben hun eigen praktijk Lab. De campus bevindt zich midden in het centrum van Breda in de oude Seeligkazerne. Er zijn praktijkruimtes in het Groot en Klein Arsenaal: Front-office met ontvangstbalie, congres/theaterzaal, vergaderruimten, (en voor de Horeca-opleidingen ook hotelkamers en restaurants) en in het hoofdgebouw een brasserie met bijbehorende keuken en verder de theorielokalen.

Het afgelopen jaar zijn we gestart met het onderwijs aan te bieden in leereenheden. Iedere 6 weken staat er 1 thema binnen de branche centraal en integreren we diverse vakken om zo kennis en vaardigheden op een projectmatige manier aan te bieden, zodat het voor de student beter aansluit bij de beleavingswereld en ze daarnaast een beter beeld krijgen van (de mogelijkheden in) het werkveld. Minder losse, afzonderlijke vakken op het rooster dus. Ook de talen proberen we aan te laten sluiten daar waar mogelijk. Nederlands en Engels sluiten aan, en Duits en Spaans behouden nog hun 'basis'-lessen, maar zorgen wel voor een opdracht die aansluit bij die leereenheid. (bijv. woordenschat / een spel / cultuur / enz.)

Er is geen tekort aan stageplaatsen in de regio. Bedrijven hebben graag stagiaires van De Rooi Pannen. Door de brede opleiding en het aanleren van een goede beroepshouding en aandacht voor hospitality.

De opleidingen bieden veel extra's voor de studenten. De Rooi Pannen biedt kosteloos onderwijs voor al het lesmateriaal (boeken, laptop, enz.) excursies en studiereizen.

We weten nu meer over de examens en de eindcijfers. Veel studenten hebben goede cijfers behaald, maar helemaal tevreden over de examens Spaans was je niet. Hoe komt dat?

Dit schooljaar werd de afronding van het Spaans onderbroken door de stages. De studenten zijn een heel jaar weg van school geweest, en na terugkomst hadden we nog maar een paar lessen.

>

De voorbereiding op de examens is voor velen dus niet zo goed gegaan. Ze waren niet meer in het ritme van lessen volgen en de kennis was afgezwakt en daardoor ook de motivatie. Ook is het zo dat een aantal studenten zich dan meer toeleggen op andere examens of 'gokken' op een hoger eindcijfer bij een andere vaardigheid. Naast spreken en gesprekken voeren, schrijven de studenten twee brieven en doen ze ook examen in lees- en luistervaardigheid. Alle deeltijfers vormen samen het eindcijfer. En ze hoeven voor het behalen van hun diploma maar in één moderne vreemde taal, naast Engels, een voldoende eindcijfer te behalen (waar wij als school er sowieso 2 aanbieden: Duits én Spaans).

We hebben een enquête gehouden onder de studenten. De belangrijkste vraag was: willen jullie Spaans als vak behouden op de opleidingen? Meer dan 70% van de studenten heeft bevestigend geantwoord. Om tegemoet te komen aan een betere examenvoorbereiding gaan we volgend jaar de lesroostering en examinering in de examenklassen veranderen. Dan gaan we de lessen en de examens Spaans afronden, vóórdat de stageperiode begint.

We hebben contact met alumni en het werkveld. Daardoor weten we dat de kennis van het Spaans op ongeveer A2 niveau heel belangrijk is. Veel studenten beseffen dat nog niet als ze net afgestudeerd zijn, maar wanneer ze een baan krijgen in Nederland, of het buitenland, dan merken ze vaak dat het heel handig is om met Spaanstalige klanten, bezoekers en collega's in het Spaans te kunnen communiceren. Een aantal studenten die tijdens de opleiding al goede cijfers voor Spaans behaalden, vonden sneller een baan in de toeristische sector.

Ook gaan we kritisch kijken naar de beoordelingsmethoden van de examens (kijken naar een andere leverancier of zelf ontwikkelen). Hierbij zou het fijn zijn om de ervaringen van andere mbo scholen te horen.

Meer informatie over de opleidingen van De Rooi Pannen vind je op de website:

<https://derooipannen.nl/breda>

Carla Sánchez Kist, Spanish Language Connections

Utama

Catherine Ranvel

Se trata de una película boliviana producida por Alejandro Loayza Grisi en 2022 con paisajes bellamente enmarcados y rodados, con impresionantes composiciones de imágenes y esto gracias a su primera profesión como fotógrafo. Esta película fue premiada el mismo año en el Festival de Películas de Sundance (Estados Unidos) en la categoría 'drama'.

Virginio y Sisa esperan en su cortijo apartado en el altiplano boliviano la lluvia que no llega: las llamas sufren, la huerta es polvo y hay que caminar mucho para conseguir agua. El pozo del pueblo está seco y las mujeres, encargadas del agua, se reúnen en una especie de canal en medio de la nada para llenar los baldes, lavar la ropa y hacer el aseo. No lo saben todavía pero sufren el calentamiento de la tierra. La gente del pueblo reza a los dioses de la montaña y hace sacrificios de animales para conseguir agua, en vano.

'Utama' es también una historia de amor, la del anciano matrimonio de Virginio y Sisa, interpretado por lugareños hablando quechua, también casados en la vida real. El director debutante Alejandro Loayza Grisi esboza sin palabras su relación amorosa, con toques sutiles o miradas preocupadas. También demuestra que Virginio es un hombre testarudo de hábitos y creencias fijas.

Pero la vida simple que compartían antes ambos protagonistas

se ha convertido ahora en supervivencia. Los que se quedan en el campo son viejos, las familias se van y el pueblo se vacía. El éxodo rural ha desangrado el campo boliviano (de un 70% en la década de 1970, la población rural pasó al 30%).

No es, con todo, una película fácil, empezando porque buena parte de sus diálogos, aunque pocos y breves, están en quechua, subtítulos al castellano.

Este es un ingrediente esencial, lo mismo que las referencias de realismo mágico, ya que son causa de conflicto generacional de los ancianos que se mantienen en comunión con la tierra, y los jóvenes, que viven en la ciudad, ajenos a sus raíces, ajenos a los signos del universo, con el móvil en mano, olvidando el quechua en favor del castellano. Se destaca aquí la oposición entre pueblo y ciudad, naturaleza y cultura.

Clever, el nieto de Virginio y Sisa visitante desde La Paz, con auriculares en el cuello y con el móvil en mano, hace esfuerzo para entender a sus abuelos e intenta convencerlos de mudarse a la capital, donde vive el resto de la familia. La pareja ya no puede vivir en este entorno desértico y se enfrenta a un dilema: resistir o ser derrotada por el entorno y el propio tiempo.

A pesar de la sequedad y de su condición física mala, el viejo campesino no está convencido de dejar su tierra e irse a vivir a la ciudad. Decidido a acabar con su vida en su montaña, Virginio decide ocultarles a Sisa y Clever que está gravemente enfermo y condenado. Se niega a la visita del médico, tira por la calle las tabletas contra la tos. Decide que si no puede seguir viviendo así se dejará morir. Es como el cóndor que sabiendo que ha llegado su última hora vuela a la cima de la montaña cuando empieza a sentirse inútil. Allí el cóndor se sumerge, con las alas a los costados, para estrellarse contra las rocas. Del mismo modo, Virginio quiere sentarse al pie de la montaña y esperar la muerte.

'Utama' en lengua aymara significa 'nuestro hogar'. Se planeó primero rodar la película en comunidades aymaras pues Bolivia es un mosaico de culturas. Finalmente se eligieron los altiplanos cercanos a Potosí, en la región quechua. Pero, explicó

el director, la palabra 'Utama' es más bonita en aymara que la palabra equivalente en quechua.

Lo mejor de esta película sería los primeros planos de los rostros de los intérpretes y lo peor sería que este documento maravilloso pueda pasar inadvertido por las salas de cine de los Países Bajos y de Europa.

Para poder inscribir a los alumnos el profesor nos entrega una lista de correos electrónicos con los que podemos añadirlos y darles un código de acceso. La cuota por alumno es de 10 euros por año escolar hasta el 1 de agosto.

¿Estás interesad@?

Visita nuestra web www.libretica.nl

Contacta con nosotros: maaie@libretica.nl

Librética es una asociación sin fines lucrativos.

A1

Niveau A1

Je bent een beginnende lezer in het Spaans. Je kunt korte, eenvoudige teksten lezen. De teksten zijn voorzien van een beperkte woordenboekfunctie.

Selecteer dit niveau.

A2

Niveau A2

Je bent een beginnende lezer in het Spaans. Je kunt korte en middel lange eenvoudige teksten lezen. De teksten zijn voorzien van een beperkte woordenboekfunctie.

Selecteer dit niveau.

B1

Niveau B1

Je bent een gevorderde lezer in het Spaans. Je kunt middel lange teksten lezen die hoofdzakelijk bestaan uit alledaagse taal. De teksten zijn voorzien van een beperkte woordenboekfunctie.

Selecteer dit niveau.

B2

Niveau B2

Je bent een gevorderde lezer in het Spaans. Je kunt middel lange teksten en lange teksten lezen en hedendaagse literaire teksten begrijpen. De teksten zijn voorzien van een beperkte woordenboekfunctie.

Selecteer dit niveau.

C1

Niveau C1

Je bent een vaaide lezer. Je kunt lange en complexe literaire teksten begrijpen, en het gebruik van verschillende stijlen onderkennen. De teksten zijn voorzien van een woordenboekfunctie.

Selecteer dit niveau.

Aantal woorden: 607

De bekendste ridder van Spanje, Don Quixote, stelt zich voor.

Bekijk tekst

Aantal woorden: 1732

Een modern sprookje over een prinses.

Bekijk tekst

Niveau: B1

Aantal woorden: 1176

Davi vertelt zijn beste vriendin over een meisje dat hij heeft leren kennen.

Bekijk tekst

Niveau: B1

Aantal woorden: 1621

Isabel wordt wakker na een concertbezoek en weet niet waar ze is.

Bekijk tekst

Niveau: B1

Aantal woorden: 1848

Paula heeft een blind date.

Bekijk tekst

Niveau: B1

Aantal woorden: 879

Een jong paard wordt uitgesloten door de kudde.

Bekijk tekst

Niveau: B1

Aantal woorden: 1716

Ashley is smoorverliefd op Tyler.

Bekijk tekst

Niveau: B1

Aantal woorden: 2384

De Marokkaanse Abdel waagt met zijn vader de overtoek per boot naar Europa.

Bekijk tekst

Niveau: B1

Aantal woorden: 836

Broers en zussen, een relatie van haat en liefde.

Bekijk tekst

Niveau: B1

Aantal woorden: 851

Als je de nieuweling bent in de klas.

Bekijk tekst

Mijn reis door Zuid-Amerika

Liesbeth Nouens

De reis zelf

's Morgens had ik mijn laatste les van het schooljaar nog gegeven en 's avonds om half negen stapten mijn man en ik in het vliegtuig naar Buenos Aires om te beginnen aan een reis van zes weken door Argentinië, Chili en Brazilië.

Een van de redenen voor mij om Spaans te gaan studeren was mijn fascinatie voor de cultuur en de geschiedenis van Latijns Amerika. Op jongere leeftijd reisde ik al door verschillende landen zoals Guatemala, Mexico, Ecuador en Venezuela, maar

een van mijn dromen was nog om Chili en Argentinië te bezoeken, liefst wanneer het daar zomer was. Door Corona was de reis twee jaar uitgesteld, maar nu was het dan zover: met toestemming van de directie had ik vier weken onbetaald verlof op kunnen nemen wat toegevoegd was aan de kerstvakantie, waardoor we maar liefst zes weken weg konden.

Heerlijk voor een docent om eens een keer buiten het seizoen te kunnen reizen en daarmee de gebruikelijke drukte en hoge prijzen te vermijden.

>

Vroeg in de ochtend kwamen we aan in Buenos Aires waar we op een terrasje konden bijkomen van de vlucht zodat onze jetlag verdween als sneeuw voor de zon, die dan ook uitbundig scheen. Het was alleen al heerlijk om even weg te zijn uit de grauwe Nederlandse winter.

De Argentijnen zijn enorme voetbalfans en het toeval wilde dat Argentinië tijdens onze vlucht tegen Nederland gespeeld had en deze wedstrijd ook had gewonnen, dus er heerste een extra vrolijke sfeer in de wereldstad.

Op de tweede dag van ons verblijf maakten we in een kleine groep een fietstocht door de stad onder begeleiding van twee gidsen, waardoor we de belangrijkste delen van de stad leerden kennen. Zo was het indrukwekkend om La Casa Rosada te zien waar vanuit Evita Perón het volk toesprak, het wereldberoemde Plaza de Mayo en de kleurrijke wijk La Boca.

Na drie dagen moesten we de stad helaas alweer verlaten om naar El Calafate in Patagonië te vliegen waar ons een veel kouder klimaat maar een fantastisch natuurschoon wachtte. Zo bekeken we een enorme gletsjer, de Perito Moreno, en staken we de grens over met Chili om twee dagen te verblijven in het nationale park Torres del Paine, waar we prachtige wandelingen konden maken door de woeste natuur van Patagonië.

Vervolgens reisden we door naar Punto Arenas, op Ushuaia na het meest zuidelijke puntje van Zuid-Amerika, om van daaruit naar Valparaíso te vliegen, een havenstad in Chili. De muurschilderingen en de cerros (wijkjes die op verschillende hoogtes liggen en door trappen en ouderwetse liften met elkaar verbonden zijn) maken Valparaíso tot een kleurrijke stad. Bovenaan onze lijst stond een bezoek aan het woonhuis van Pablo Neruda, wat nu een museum is. Het huis is nog nage-noeg intact met bijna alle meubels op de originele plek zoals de schrijftafel waar hij, uitkijkend over de baai van Valparaíso, zijn poëzie schreef. Desondanks hadden we op wat meer persoonlijke informatie gehoopt, zoals herinneringen aan zijn enige dochter, Malva Marina Reyes.

Vanuit het kleurrijke Valparaíso gingen we naar een heel andere klimaatzone, namelijk de Atacama woestijn in het noorden van Chili. De hoogteverschillen waren indrukwekkend: zo gingen we op één dag van hoog gelegen geisers, waar het zo'n 20 graden onder nul was, naar 30 graden boven nul op de enorme zoutvlaktes met flamingo's.

Ons kerstcadeau was een aparte ervaring: we wilden graag de Valle de la Luna bezoeken en we vonden dat wij, als Nederlanders, dat op de fiets moesten doen. Al zwetend fietsten we door de woestijn om bij aankomst te ontdekken dat we niet verder konden: de Valle de la Luna bleek op Eerste Kerstdag gesloten. Enfin, weer een reden om hier nog eens terug te komen...!

Gewapend met een uitgebreid lunchpakket vertrokken we de volgende dag met een lokale bus om dwars door de Andes (op 4000 meter hoogte) terug naar Argentinië te rijden; een tocht van zo'n tien uur. Na een rit met enorme haarspeldbochten alsmede spectaculaire vergezichten kwamen we aan het eind van de dag aan in Salta, een prachtige stad in de bergen. Vanuit Salta hebben we met een huurauto een tocht van een week gemaakt waarin we de bergdorpjes Tilcara en Purmamarca bezochten. In Purmamarca werden we bij het openen van de gordijnen in ons hostel begroet door een lama die met nieuwsgierige bruine ogen door het raam naar binnen keek. Lama's waren in deze regio niet alleen populair als huisdier, maar bleken ook in menig restaurant op het menu te staan, vooral in stoofpot. Aangezien ik nu eenmaal alles wil proberen als ik op reis ben, heb ik ook "cazuela de llama" gegeten. Ik kan niet ontkennen dat het heerlijk was, maar de volgende ochtend leek onze "huislama" me toch minder vriendelijk aan te kijken...

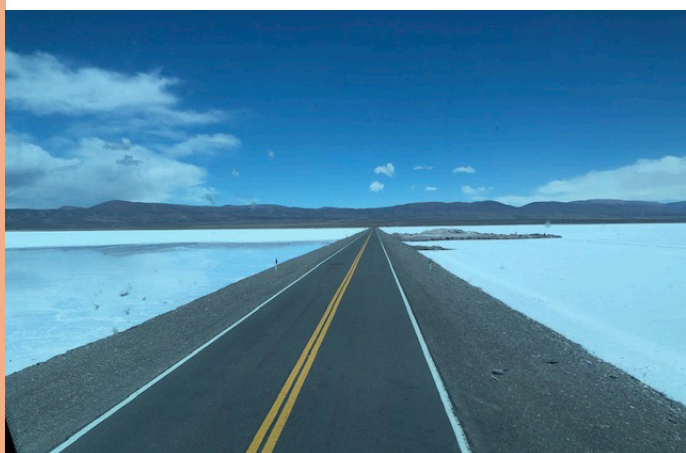

Aangezien Cafayate zich in een belangrijke wijnregio bevindt leek het ons interessant om oud en nieuw daar te vieren, in een wijnbar, waar we een van de weinige toeristen en de enige Nederlanders bleken te zijn. Dat Argentijnen feestvierders zijn hadden we al gemerkt tijdens de euforie die ontstond toen

Messi Argentinië tot wereldkampioen schopte, maar met oudjaarsavond bleken ze er ook wat van te kunnen: om twaalf uur werden feestneuzen, fopsnorren, gekleurde brillen en hoedjes uitgedeeld waarmee 2023 dansend ingeluid werd. Wij deden uiteraard graag mee!

Nog moe van deze geweldige oudjaarsavond reisden we via Mendoza, een ander wijngebied in Argentinië en eveneens producent van de beste knoflook ter wereld, naar de wereldberoemde watervallen van Iguazu, die zich op de grens tussen Argentinië en Brazilië bevinden.

Iguazu vormt een immens gebied van watervallen en het was verbazend om te zien hoe dicht we erbij konden komen; we hebben het dan ook niet droog gehouden en dan doel ik niet alleen op de emoties, want overweldigd door het natuurschoon waren we ook. Gelukkig zorgde de zon voor droge kleding en reisden we door naar de volgende en laatste bestemming: Brazilië!

In Rio de Janeiro wachtte een nieuwe uitdaging: zowel in Chili als in Argentinië had ik me uiteraard prima kunnen redden in het Spaans maar het Braziliaanse Portugees was moeilijker dan ik dacht, vooral de uitspraak. Dat deed niets af aan de indrukken die de bezochte plaatsen Rio de Janeiro, Ilha Grande en Paraty achterlieten. Na een fantastisch bezoek aan Brazilië ging onze vlucht vanuit Rio de Janeiro weer terug naar Amsterdam en werd ik de maandag erna weer op school verwacht... Hoe snel kunnen zes weken voorbij gaan en hoe ging ik al die ervaringen verwerken?

De verwerking, zowel mentaal als in de lessen

Terwijl we in totaal zo'n 37.000 kilometer hadden afgelegd, leek het bijna alsof er niets gebeurd was toen ik op maandag weer in de klas verscheen. Bijna, want gelukkig was daar die ene leerling die vroeg: "Miss, how was your trip? Could you show us some pictures?" (ik werk op een internationale school, vandaar het Engels).

Nu weten de meeste docenten wel dat leerlingen vragen stellen als "Hoe was uw vakantie?" in de hoop wat afleiding van de "saai" lessen te krijgen, maar aangezien dit geen gewone vakantie was besloot ik er ook daadwerkelijk iets mee te doen; het zou voor mezelf ook een goede manier zijn om de reiseruimingen te verwerken en niet meteen terug te keren naar de dagelijkse routine. Ik besteedde dus een aantal avonden aan het samenstellen van een power point presentatie waarin ik met een aantal foto's de hoogtepunten van onze reis liet zien. Daarbij gaf ik uiteraard toelichting in het Spaans: afhankelijk van het niveau van de klas deed ik alles in het Spaans of gedeeltelijk in het Engels. De presentatie duurde ongeveer tien minuten en als afsluiting had ik er een Kahoot* over gemaakt; het was voor de leerlingen dus zaak om goed te luisteren want voor de gelegenheid had ik zelfs een prijs voor de winnaar: Braziliaanse lekkernijen!

Aangezien de school waar ik werk lessen van 75 minuten heeft is het zaak veel verschillende werkvormen te gebruiken: vooral jongere leerlingen hebben anders de neiging om af te haken. Deze activiteit nam ongeveer een half uur in beslag en bleek zeer geschikt om het laatste half uur van de les mee te vullen. Aangezien de leerlingen zowel kennis opdeden op het gebied van de taal als van de cultuur van de betreffende landen vormde het een goede afsluiting van de les. Voor mijzelf was het fijn om op deze manier de opgedane ervaringen te delen.

** Een Kahoot is een online quiz waarbij de leerlingen binnen een bepaalde tijd met hun telefoon vragen over een of meerdere onderwerpen moeten beantwoorden. Na elke vraag zien ze of ze het goed of fout hebben en wie de meeste punten heeft. Het is een handig middel voor docenten om zojuist overgebrachte kennis te toetsen en het is erg populair bij leerlingen.*

El rincón de libro

EL VIENTO CONOCE MI NOMBRE Isabel Allende

Referencias bibliográficas

Una historia de violencia, amor, desarraigo y esperanza

Viena, 1938. Samuel Adler es un niño judío de seis años cuyo padre desaparece durante la Noche de los Cristales Rotos, en la que su familia lo pierde todo. Su madre, desesperada, le consigue una plaza en un tren que le llevará desde la Austria nazi hasta Inglaterra. Samuel emprende una nueva etapa con su fiel violín y con el peso de la soledad y la incertidumbre, que lo acompañarán siempre en su dilatada vida.

Arizona, 2019. Ocho décadas más tarde, Anita Díaz, de siete años, sube con su madre a bordo de otro tren para escapar de un inminente peligro en El Salvador y exiliarse en Estados Unidos. Su llegada coincide con una nueva e implacable política gubernamental que la separa de su madre en la frontera. Sola y asustada, lejos de todo lo que le es familiar, Anita se refugia en Azabahr, el mundo mágico que solo existe en su imaginación. Mientras tanto, Selena Durán, una joven trabajadora social, y Frank Angileri, un exitoso abogado, luchan por reunir a la niña con su madre y por ofrecerle un futuro mejor.

En *El viento conoce mi nombre* pasado y presente se entrelazan para relatar el drama del desarraigo y la redención de la solidaridad, la compasión y el amor. Una novela actual sobre los sacrificios que a veces los padres deben hacer por sus hijos, sobre la sorprendente capacidad de algunos niños para sobrevivir a la violencia sin dejar de soñar, y sobre la tenacidad de la esperanza, que puede brillar incluso en los momentos más oscuros.

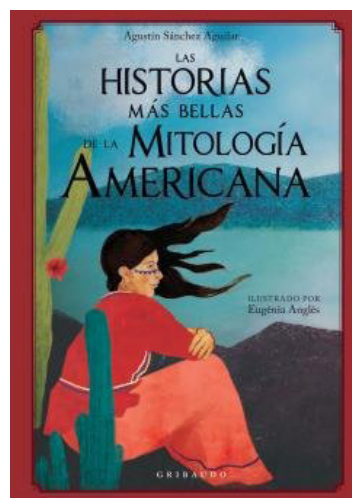
LAS HISTORIAS MÁS BELLAS DE LA MITOLOGÍA AMERICANA

Agustín Sánchez Aguilar

Sinopsis

Los continentes están hechos de playas y volcanes, llanos y montes, bosques y lagos, pero también de historias. Así sucede en América Latina: el cuento y el canto son la sangre invisible

que vertebra la cultura de todo el continente. Desde el desierto de Sonora a la Patagonia, un sinfín de pueblos se han ido transmitiendo durante siglos mitos y leyendas que sirven para encauzar creencias y valores, enseñanzas y miedos. La presente colección recoge algunas de esas historias: las más bellas, creadas por los incas y los kayapó, los mexicas y los yaguas, los seris y los guaraníes. El libro empieza con unos cuantos relatos cosmogónicos y concluye con leyendas ambientadas en los tiempos en que los conquistadores españoles pisaron por vez primera las tierras de América. Las ilustraciones se suman al propósito de unidad, pero son, al mismo tiempo, el resultado de un minucioso trabajo de documentación. La geografía y la fauna de América, sus enseres y sus plantas, sus minerales y sus vestidos reviven fielmente en estas desbordantes páginas, junto con sus amarguras y sus alegrías, su poesía subterránea y su hondo misticismo. Precisión y hermosura: eso hemos buscado. Porque esas son, justamente, las dos cosas que hay que pedirle siempre a un buen cuento.

CANCIÓN DE LOS ANTIGUOS AMANTES Laura Restrepo.

Referencias bibliográficas

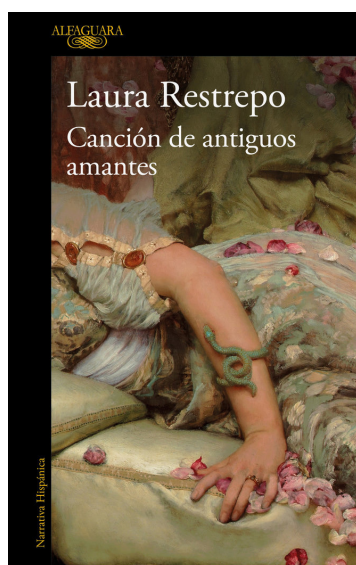
LA NUEVA NOVELA DE LAURA RESTREPO

Una doble historia de amor en un mundo al borde del colapso, por la ganadora de los premios Alfaguara, Sor Juana Inés de la Cruz y Grinzane Cavour.

«Todo mito que nace renace. Todo mito que encarna reencarna». Obsesionado con la reina de Saba, Bos Mutas, un joven escritor contemporáneo, sale a buscarla por el mundo, igual que hicieron a lo largo de los siglos personajes históricos como Salomón, Tomás de Aquino y Gérard de Nerval. Y aunque la reina de Saba resulta inasible, Bos Mutas encuentra en su lugar a la muy terrenal Zahra Bayda, una partera somalí. De esa manera, el tiempo real del presente corre paralelo al tiempo inmemorial del mito.

Obra de ficción basada en los viajes que la autora hizo con Médicos Sin Fronteras por Yemen, Etiopía y la frontera somalí -la geografía mágica y feroz del que alguna vez fuera el reino de Saba-, esta novela es un hermoso caleidoscopio, una puerta de entrada a mundos apasionantes, una audaz amalgama de géneros, épocas, ritmos profanos y bíblicos, crueldad y solidaridad, amor y guerra, dolor y curación.

Laura Restrepo acompaña, con este emocionante relato, el eterno caminar de las mujeres migrantes, que pese a cojeras y tropiezos siempre se levantan, siguen adelante, aprenden a mirar cada vez más lejos y traspasan las fronteras del tiempo y el espacio. Canción de antiguos amantes esboza una propuesta seductora: ¿y si el gran himno del final de los tiempos no es el Apocalipsis? ¿Y si fuera más bien el Cantar de los Cantares?

PÚA Lorenzo Silva.

Referencias bibliográficas

Con este mensaje inesperado, el pasado vuelve para sacudir la vida de un antiguo agente secreto cuando ya no tiene el escudo de su organización. Participó en la guerra sucia del Estado, convencido de su causa: la defensa de una sociedad democrática y de las víctimas inocentes contra la violencia terrorista. Pero el tiempo ha pasado, no todo salió bien y la justificación es muy lejana, mientras que él ya no puede abandonar el lado oscuro. La críptica comunicación que acaba de recibir lo reclama de nuevo. Postrado en el hospital, Mazo necesita que su antiguo camarada Púa le ayude en una misión muy personal que él ya no puede asumir. Su hija corre peligro y tiene que alejarla de la vida que lleva y de quienes la rodean, cueste lo que cueste. Sólo alguien como Púa es capaz de llegar hasta el final para lograrlo. La llamada de su amigo lo devuelve a los días en el filo, la memoria de sus actos y las sombras de su propia naturaleza.

ESCLAVA DE LA LIBERTAD Ildefonso Falcones

Referencias bibliográficas

Una historia fascinante que narra la apasionada lucha por la libertad de dos mujeres negras en épocas distintas: la Cuba esclavista colonial y la España del siglo XXI.

Cuba, mediados del siglo XIX

A la isla caribeña arriba un barco portador de una siniestra carga. Más de setecientas mujeres y niñas secuestradas de su África natal llegan para trabajar, hasta la extenuación, en los campos de caña de azúcar y parir hijos que serán también esclavos. Kaweka es una de ellas, una muchacha que vivirá en primera persona el horror de la esclavitud en la hacienda del cruel marqués de Santadoma, pero que pronto demostrará a quienes la rodean que posee la facultad de comulgar con Yemayá. Esta es una diosa voluble que, en ocasiones, le concede el don de la curación y le proporciona la fuerza para liderar a sus hermanos de raza en la lucha por la libertad contra unos opresores que han logrado esclavizar sus cuerpos, pero no sus almas.

Madrid, época actual

Lita, una joven mulata, es hija de Concepción, la mujer que lleva toda la vida sirviendo en casa de los marqueses de Santadoma, en pleno barrio de Salamanca, al igual que hicieron sus antepasadas en la Cuba colonial. A pesar de tener estudios y ambición profesional, la precariedad laboral obliga a Lita a recurrir a los todopoderosos señores de Santadoma en busca de una oportunidad en la banca propiedad del marqués. A medida que se sumerge en las finanzas de la empresa y en el pasado de esta riquísima familia, la joven descubre los orígenes de su fortuna y decide emprender una batalla legal en favor de la dignidad y la justicia, que merecen tanto su madre como todas las mujeres que entregaron sus vidas al servicio de unos blancos que nunca las trataron como a iguales.

Una deslumbrante novela sobre dos mujeres valientes que combatirán, cada una con sus armas, el racismo y la injusticia, escrita por el autor español de novela histórica más importante de nuestro tiempo. Un rendido homenaje al papel de las mujeres en su lucha por la justicia y la libertad.

Para disponibilidad y precio contactarse con
El Rincón del Libro <https://elrincondellibro.nl>
info@elrincondellibro.nl +31 6 21983372

Op het puntje van je stoel

Frederique Bauer

Spraakwater. *Werkvormen voor spreekvaardigheid.* Lotte Minnema, 2021, 1e druk, 112 pp., €22,50 (boek + website). ISBN 978 90 469 0747 4 (uitgeverij Coutinho)

Enige tijd geleden, tijdens een van de coronagolven, organiseerde uitgeverij Coutinho een Maand van de Vreemde Talen. Gedurende die maand bood de uitgeverij tien webinars aan, waarvan ik een aantal met plezier heb gevolgd. Lotte Minnema gaf de laatste webinar, 'Iedereen aan het woord. Motiverende werkvormen voor spreekvaardigheid'. Het gaat me nu niet om de Zoom bijeenkomst, maar om het boek dat een paar maanden later uitkwam, 'Spraakwater. Werkvormen voor spreekvaardigheid'. Het is geschreven voor docenten NT2 en MVT, dus goed te gebruiken in de Spaanse les. Van het plaatje op de voorkant alleen al krijg je zin in een slokje en als je het boek openslaat, word je beloond met een fikse hoeveelheid werkvormen. Tweeënveertig! Een leuke en verfrissende aanvulling op al onze eigen oefeningen of die van een leergang.

Zoals ook in andere boeken van Coutinho, vind je op de eerste bladzijden een tabel met werkvormen op eigenschappen (ERK-niveau, benodigde lestijd, groepeeringsvorm), een leeswijzer hoe het boek te gebruiken, zowel in beeld als in woord ('Spraakwater: helder en fris'; 'Spraakwater: ingrediënten', 'Spraakwater: een druppel of een glas'), en een heldere uiteenzetting over de verschillende fasen van de werkvormen: planning, instructie, voorbereiding, uitvoering, reflectie en feedback en herhaling. Voor wie meer wil lezen over de principes en organisatie van spreekvaardigheidsonderwijs, volgt een aantal titels. Ik adviseer deze inleiding door te nemen voordat je een werkvorm wilt uitproberen. Je hebt er veel aan. Achterin staan bijlagen met de ERK-schalen en het ABCD-model van Neuner. Tot slot, een literatuurlijst over spreekvaardigheid in het algemeen.

Het onderwerp reflectie en feedback krijgt veel aandacht. Het is belangrijk dat leerlingen of cursisten reflecteren op wat zij hebben gedaan. Vraag eerst naar de inhoud van de opdracht, bijvoorbeeld 'Welke argumenten heb je gehoord?' en stel daarna vragen als 'Wat ging goed?', 'Hoe zou het anders kunnen?' Dat we er goed aan doen in de les feedback positief te formuleren, mag bekend worden verondersteld. Maar er is meer. Vertel voor de opdracht waar je op gaat letten. Geef gefocuste feedback. Denk na over het moment van feedback geven en let op de verschillende manieren waarop je die kunt geven. Blijf positief, benoem ook wat goed ging en bespreek, behalve de vorm van de uitvoering van de taak, punten als inhoud, samenwerking, gebruikt vocabulaire. Een kanttekening is dat feedback er wel eens bij inschiet of snel wordt gegeven. Het lesuur is om, de

volgende groep staat al voor de deur. Ruim er dus tijd voor in. Dit vereist wel de ideale situatie: veel tijd tot je beschikking hebben!

Lotte Minnema heeft in de werkvormen een tweedeling gemaakt: gesprekken voeren en spreekvaardigheid. Voor elke werkvorm zijn twee bladzijden gereserveerd. Het stappenplan volgt de opbouw in de inleiding. Een overzichtelijk kadertje waarin activiteit, niveau (A1 t/m B1), lestijd en benodigdheden zijn opgenomen, daarna volgt een 'vooraf' (planning), instructie, voorbereiding, uitvoering en nabespreking, soms ook herhaling. Bij elke werkvorm staat een voorbeeld en vaak tot slot nog variaties, tips en commentaar van derden uit de praktijk. 'Modeling' - de docent doet voor, eventueel met een sterke cursist - wordt geadviseerd. De werkvormen worden uitgevoerd in tweetallen of kleine groepjes, of in teams en soms klassikaal in de hele groep. Soms kun je een spelelement invoegen. Het voordeel van tweetallen of kleine groepjes is dat de individuele cursist meer aan het woord komt dan bij een klassikaal uitgevoerde werkvorm en dus meer op het puntje van zijn stoel zit.

Een eenvoudige werkvorm (A1) uit het onderdeel 'Gesprekken voeren' is Een rollenspel met een twist (vanaf A1): eenvoudige rollenspellen met een probleem. Welk probleem eraan wordt toegevoegd - de problemen staan op het bord - bepaalt de dobbelsteen. Tijdens de webinar hebben wij geoefend met Wat was de vraag? (vanaf A2): een cursist geeft een antwoord - antwoord en vraag staan op een kaartje -, de anderen raden welke vraag hierbij hoort. Deze werkvorm kan klassikaal of in kleinere groepjes of als spel worden uitgevoerd. Het is een effectieve manier om met het formuleren van vragen te oefenen. Bij Zinnen vissen (vanaf B1) gaat het om het volgende: bij een discussie over een paar eenvoudige stellingen moeten de cursisten verplicht zinnen gebruiken als 'Ik ben het (niet) met je eens', 'Wat ik bedoel is ...', Volgens mij ...'

De werkvormen bij het onderdeel 'Spreken' kunnen worden gebruikt vanaf het A2 niveau. In Ruilhandel (vanaf A2) houden cursisten in tweetallen een kort reclamepraatje over een eenvoudig voorwerp, bijvoorbeeld een opschrijfboekje, een theezakje, een gummetje, een eierlepeltje. Daarna besluiten zij of zij wel of niet van voorwerp willen ruilen. In nieuwe tweetallen volgen cursisten hetzelfde procedé. In deze opdracht kunnen deelnemers veel adjectieven (reclame technieken!) en zinnen als 'Sirve para ...' of 'Se puede usar este objeto cuando ...' of 'esta cosa es muy ...' gebruiken. Ik herinner me van de webinar de opdracht Met een korreltje zout (vanaf B1): je vertelt een verhaaltje aan je gesprekspartner die dit navertelt aan een volgende gesprekspartner met wat overdrijving. De nieuwe versie wordt doorverteld aan de volgende met nog meer overdrijving. Ik heb deze werkvorm ook gebruikt in de les. Ik gaf de cursisten de opdracht thuis een anekdote voor te bereiden, iets grappigs wat hun was overkomen, en manieren van overdrijven op te schrijven. Daar begon ik de les mee: van - eenvoudig - het gebruik van 'muy' via de superlativo absoluto (grandísimo) tot het zelf verzinnen (creatief met taal!) van wat hyperbolen. Tweetallen wisselden hun verhaal uit dat daarna in volgende rondes steeds zotter werd. Tot slot vertelden sommige cursisten wat ze hadden gehoord. Zo werd een eenvoudige anekdote een dwaas verhaal.

De werkvormen zijn over het algemeen gemakkelijk te gebruiken, er kan op worden gevarieerd, de website (code in boek) geeft extra materiaal en ook wordt met een icoontje aangegeven of de werkvorm te gebruiken is bij online lessen. Ik probeer me een beeld te vormen van een werkvorm in combinatie met

een groep en soms komt dat beeld niet tot leven. Moet ik de werkvorm dan niet gebruiken? Met een kleine, persoonlijke draai zie ik opeens de opdracht en de uitvoering voor me. Het probleem bij veel werkvormen is dat de ingeschatte tijd wat krap is. We denken dat 20 tot 30 minuten genoeg is, maar als je in die tijdspanne de verschillende stappen doorloopt, tot en met de vereiste feedback ben je zeker een drie kwartier verder. Houd daar rekening mee. Het valt voor een deel op te lossen door, waar mogelijk, voorbereidend werk thuis te laten doen, zoals inventariseren welke vraagwoorden je nodig hebt voor het stellen van vragen, een anekdote voorbereiden, adjectieven zoeken waarmee je een voorwerp aanprijst en door een goede time management.

Maar bedenk ook dat er winst is. Je herhaalt eerdere leerstof, oefeningen uit de gebruikte leergang vervang je door oefeningen uit 'Sprakwater'. Ik zie allerlei aanknopingspunten met Con gusto en dit geldt vermoedelijk ook voor andere leergangen die in het onderwijs worden gebruikt. Wat ik zelf belangrijk vind, al wordt dit aspect niet expliciet vermeld, is dat, om te kunnen reageren op de ander, de cursist zich ervan bewust wordt dat goed luisteren een vereiste is, een vaardigheid waar het wel eens aan ontbreekt. Samenvattend: een duidelijke inleiding, een overzichtelijk stappenplan per werkvorm, met variaties, tips en commentaar uit het veld, veel aandacht voor feedback en bovenal: leuke werkvormen. Je hebt voor jezelf en de cursist altijd iets spannends in petto. Ook volwassen cursisten zitten op het puntje van hun stoel en kijken verwachtingsvol naar de docent. Nemen we vandaag weer een slokje sprankelend spraakwater?

Toda promesa es deuda

María Esther Escóbar de Bäumer

"SALVO MI CORAZÓN, TODO ESTÁ BIEN", Héctor Abad Faciolince

En el "tinto de verano" del 24 de julio 2023 comenté sobre un hecho interesante que me contactó con Héctor Abad Faciolince y que como resultado recibí un ejemplar de su última novela, firmado y enviado a Holanda por él mismo. ¡Qué honor!

En esa ocasión dije que escribiría una reseña sobre esta novela para el FOCO de Otoño y ¡aquí la tienen!

Esta obra me ha mantenido alerta y curiosa desde el principio. En primer lugar me gustaría hablar de la estructura de la novela que se divide en capítulos que no llevan números sino las letras del alfabeto desde la A hasta la Z. Presenta también, al igual que una pieza musical, una "obertura" que sirve de introducción y una "coda" que es un añadido al final. Posiblemente el autor se inspiró en el hecho de que a su personaje le gustaba mucho la música clásica.

La obertura es muy importante porque nos habla inmediatamente de la trama y nos presenta a los personajes: Un sacerdote, Luis Córdoba, que por problemas cardíacos ya no podía continuar viviendo en la casa situada entre empinadas lomas en Medellín y con muchas escaleras que había compartido 20 años con el narrador, Aurelio Sánchez (Lelo) también un sacerdote. Sabemos también que una buena amiga, Teresa Albani, al saber que Luis no podía volver a su casa, le ofreció inmediatamente un espacio en la suya, sin escaleras, del barrio Los laureles que el narrador describe como una casa con divisiones iguales a un corazón. En esta casa transcurre el tiempo que Luis Córdoba pasará en espera de un donante con un corazón apto para él.

El lector conoce la trama y no hay ninguna sorpresa porque a partir de este momento cobran importancia las historias de los personajes que ayudarán a tomar conciencia del contexto >

social-histórico y moral del tiempo de la novela que en realidad es el punto central de la historia.

La coda por su parte, ha sido introducida para aclarar al lector que lo que acaba de leer es un informe del "narrador" que escribió sus memorias como iban surgiendo. Muy importante para terminar de comprender la novela misma.

Los capítulos no tienen una cronología clara. A partir del capítulo A, la pluma del autor empieza a mostrarnos diferentes conflictos que rodean las vidas de los personajes. En primer lugar, Aurelio, el compañero de Luis Córdoba, desenvolverá el mundo clerical desde dentro, desde el inicio de la formación de seminaristas. No es un mundo "color rosa", por el contrario, es un mundo oscuro, gris y pesimista. Luis Córdoba encontró una forma de vivir dentro del sacerdocio que le proporcionó alegría y nueva esperanza, se refugió en la música y el cine. A través de estas dos formas de arte "el gordo" como lo llamaban, empezó a cambiar la mentalidad de muchos cinéfilos y llegó a influir en la vida de cuantos lo rodeaban.

Un segundo conflicto es *el celibato* y su efecto en los sacerdotes católicos. Cuando Luis Córdoba va a vivir a la casa de *Los Laureles* tiene que compartir vivienda con dos mujeres fuertes y los hijos de estas: Teresa, la esposa de Joaquín, buena amiga de Luis y Aurelio, acaba de quedarse sola después de que Joaquín, su esposo y también amigo de Luis y Aurelio, decidiera dejar el nido y comenzar una vida diferente. Teresa tiene dos hijos Julia y Alejandro que viven con ella y que aceptan muy fácilmente la figura imponente y amable de Luis. La otra mujer es Darlis, la persona de servicio en la casa que vive también en la casa de los Laureles con su hija Rosina quien igualmente recibirá la figura de Luis con mucha naturalidad.

La convivencia con estas dos familias dispares permite a Luis darse un baño en una vida familiar normal con niños. No pasará demasiado tiempo hasta que, tanto Teresa como Darlis demuestren el afecto que empezó a nacer en ellas hacia Luis. Teresa habla con Luis de música y juntos analizan película, Darlis se acerca a Luis con naturalidad. Darlis es una masajista natural excelente y cuando ofrece a Luis darle masajes es la primera persona que toca su cuerpo. Estas sensaciones nuevas lo llevan a reflexionar sobre la medida "forzada" del celibato que quita al ser humano la oportunidad de experimentar la vida en su totalidad como si fuera la única condición para ser un buen sacerdote.

Una tercera dimensión es la descripción detallada de la función biológica del corazón de una forma anecdótica mediante las reflexiones de Luis y Joaquín sobre lo que se siente al tener arritmias y todos los consabidos problemas de *cardiomiopatía dilatada*. También conocemos al famoso cirujano brasileiro Batista, una eminencia que operará a Luis. El problema que tenía Luis Córdoba era precisamente aquello que se dice muchas veces a personas generosas: "tenía un corazón grande" y que en realidad, tener físicamente un corazón grande no es una buena noticia.

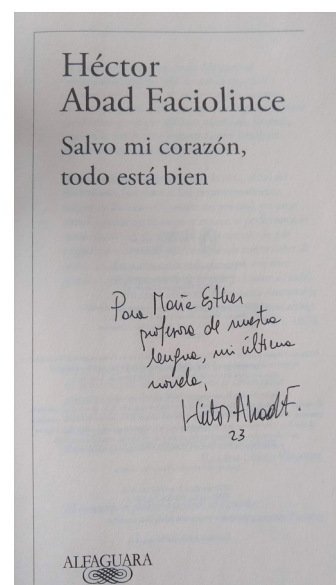
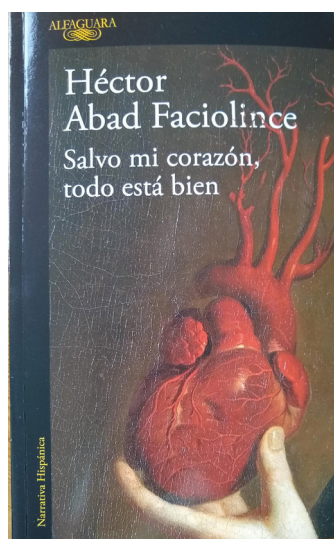
Voy a mencionar un cuarto conflicto que surge en esta novela y que se menciona con un proverbio que inicia el capítulo Ñ: "El matrimonio es como una fortaleza sitiada. Los que están afuera quieren entrar y los que están adentro quieren salir". Sobre este proverbio francés, Joaquín reflexionará con Aurelio sobre la decisión que tenían tanto Luis como él de iniciar una nueva vida. Pero no voy a dar mayores detalles porque el lector mismo tiene que desentrañar este dilema.

El hecho de que los capítulos no sean cronológicos dificulta realizar una reseña convencional, sin embargo, esta novela no es una novela convencional. Pienso que muestra una nueva tendencia en la novelística en español: crear una ficción dentro de una sucesión de hechos reales. Los personajes de "Salvo mi corazón, todo está bien" son reales y se puede leer información real y verídica en la red. ¿Dónde comienza la ficción? ¿Cómo se arma la ficción? Aquí está la maestría del autor que construye como especie de andamiaje con la ficción alrededor de la realidad, o al revés. Todo lo que acontece dentro del espacio doméstico es la creación del autor. Lo que posiblemente cause problemas de comprensión en el lector, es determinar quién es el verdadero narrador y encontrar la razón por la que Abad lo eligió como narrador.

Hay muchas otras dimensiones que las que he mencionado. Abad toca temas que son muy conocidos en la vida diaria y personal en Latinoamérica. Los personajes han sido cuidadosamente creados a semejanza de personas reales. Los problemas de los personajes son verídicos.

Héctor Abad habla de lo que no se habla.

En el siguiente enlace se puede disfrutar de la presentación del libro «Salvo mi corazón, todo está bien», de Héctor Abad Faciolince realizada por el Instituto Cervantes <https://www.youtube.com/watch?v=sLQPRVonKeY>

Ejemplar firmado por Héctor Abad para María Esther

Colofón

Junta Directiva de la Asociación de Profesores de Español en los Países Bajos /
Bestuursleden van Vereniging Docenten Spaans in Nederland (VDSN)

Danielle Siems

presidenta / voorzitter
voorzitter@vdsn.nl

Trudy van Dommelen

administradora de web / webmaster
webmaster@vdsn.nl

Monique Witkamp

secretaria / secretaris
secretariaat@vdsn.nl

María Esther Bäumer

redacción / redactie
mebaumer@vdsn.nl

Danielle Siems

tesorera / penningmeester
penningmeester@vdsn.nl

Cecilia Flores

vocal / lid

FOCO es una publicación trimestral para los socios de la Asociación de Profesores de Español en los Países Bajos /
FOCO is een kwartaaluitgave voor leden van de Vereniging Docenten Spaans in Nederland (VDSN)
FOCO ISSN 1568-6863

María Esther Bäumer

vocal / lid
foco@vdsn.nl

Mieke Timmers

diseño / vormgeving
mieketimmers@gmail.com

Bejo druk & print, Alkmaar

impresión / druk
info@bejodruk.nl

Envío de colaboraciones

La redacción de FOCO determina si la aportación es apta para ser publicada, con o sin modificaciones. La decisión final es inapelable. Las colaboraciones han de ser enviadas en formato **WORD** a la redacción (foco@vdsn.nl), que se reserva el derecho de modificar el texto. El contenido del envío es exclusivamente responsabilidad del autor. No se aceptarán artículos de Internet que no sean del autor mismo ni artículos bilingües ni reseñas de libros traducidos al español. La redacción no será en ningún caso responsable por situaciones imprevistas en relación con derechos de autoría.

Altas/bajas socios

Para darse de alta como socio de la VDSN, visite la sección Asóciese en www.vdsn.nl.

Para darse de baja como socio deberá enviar un correo: administratie@vdsn.nl o mandar una carta a Administratie VDSN, Mercuriusstraat 37, 5345 LW Oss. La cuota anual es de 35 €; para estudiantes el primer año es de 25 € y después pasará a ser automáticamente 35 €.

Cambiar datos de socios

Para cambiar sus datos visite la sección Cambiar datos de socios en www.vdsn.nl.

Publicidad

Para pedir información sobre tarifas y para reservar espacio publicitario, póngase en contacto con la tesorera (penningmeester@vdsn.nl).

Los anuncios deben entregarse a la redacción (foco@vdsn.nl) listos para su publicación en formatos **JPEG, PNG** o **PDF**.

Kopij

De redactie van FOCO bepaalt of de kopij geschikt is voor publicatie, met of zonder aanpassingen. Het uiteindelijke besluit kan niet aangevochten worden. De bijdragen dienen in **WORD** formaat aangeleverd te worden bij de redactie (foco@vdsn.nl); deze heeft het recht de tekst aan te passen. De inhoud van de bijdrage is echter volledig de verantwoordelijkheid van de auteur. Artikelen van Internet (tenzij van de auteur zelf) worden niet geaccepteerd, noch tweetalige bijdragen en recensies van in het Spaans vertaalde boeken. De redactie is op geen enkele wijze verantwoordelijk voor enige onvoorziene situatie met betrekking tot de rechten en plichten van de auteurs.

Lidmaatschap

U kunt zich als lid van de VDSN aanmelden via de rubriek Asóciese op onze website www.vdsn.nl.

Voor beëindiging van uw lidmaatschap dient u een e-mail te zenden aan administratie@vdsn.nl. Per brief kan ook: Administratie VDSN, Mercuriusstraat 37, 5345 LW Oss.

De contributie bedraagt € 35,- per jaar. Voor studenten het eerste jaar € 25,-; dit bedrag wordt vervolgens automatisch omgezet in € 35,-.

Wijziging gegevens

Voor adreswijziging e.d. raadpleegt u de rubriek Cambiar datos de socios op onze website www.vdsn.nl.

Advertenties

Voor informatie over de tarieven en om advertentieruimte te reserveren, neemt u contact op met de penningmeester (penningmeester@vdsn.nl).

Advertenties dienen volledig vormgegeven te worden ingeleverd bij de redactie (foco@vdsn.nl), in **JPEG, PNG** of **PDF** formaat.

OTOÑO: 'NO PUEDO SER SIN QUE LAS HOJAS VUELEN Y VUELVAN A LA TIERRA'

PABLO NERUDA